

tavaszi rossz időjárása a kavics szállítást nagyban hátráltatta, mégis a szállítás előre láthatólag a szerződéses határidőre t. i. szeptember hó végével befejezve leend.

Azon ludak és más tárgyak, valamint egyéb építkezések árjelzései, melyek a folyó évi közmunka költség-előirányzat terhére a megyei utakon újból építendő, vagy javítandók, a mennyire az ezekre vonatkozó műszaki műveletek elkészültek, június hó végével megtartattak, a még hátralékban levő tervezetek pedig munkában vannak és a legközelebbi időben befejezést nyernek minek megtörténte után ezen építkezések biztosítása iránt is a kellő intézkedések megtéve lesznek.

A Jásztelek-bánk-penczi vármegyei út azon részénél mely Bánk és Petény között fekszik, és melynek újból építése 3 kilométer hosszban házi kezelés mellett eszközrendés volt, a munkák a folyó év tavaszán befejeztettek és ennek megtörténtevel a Jásztelek-Bánk-Petény-Pencz-Rádi vármegyei útvonal teljes kiépítése bevégezést nyert.

A losonczi-fülek-hevesi vármegyei úton Csengerháza és Mátraverebély községek között fekvő 1 kilométer hosszú útszakasz újból építése házi kezelés mellett bevégezett, a szóban levő útszakasz közforgalomnak átadott.

A b.-gyarmati-versegi vármegyei úton Szűgy és Nándor községek között lévő három kiépítetlen útszakaszak újból készítése vállalkalati úton kezdett meg és az ott teljesítendő földmunka bevégezett, jelenleg az utaláp és kavicsolás, valamint két darab műtárgy helyreállítása van folyamatban.

c) Gőzkazánok.

A vármegye területén lévő 284 darab gőzkazán, illetőleg locomobil közül a folyó év első felében 15 db. a melynél a megpróbálásra kilüszött 5 évi időtartam lejárt, újból vízi próba alá vétetett, és az új használati engedélyek kiadása tekintetében a kellő intézkedések megtétték.

A kazán szemlék, miután a vármegyében többnyire mozgonyok vannak, melyek csak a cséplés ideje alatt használatnak, a folyó év második felében lesznek fogantatásra és erre vonatkozólag a kir. építészeti hivatal legközelebb a közigazgatási bizottság által fel lesz szólítva.

Kazán azonossági szemle a folyó év első felében három tartaltott meg.

A posta ügyeket illetőleg.

A postaügyek 1888. évi I-ső félévi állapotát illetőleg tisztelettel jelentjük, miszerint a posta forgalom folytonos növekedésben van.

A távirat ügyeket illetőleg.

A távirati szolgálat terén örvendetes mozzanatként jelenthetjük a közmunka és közlekedésügyi m. kir. miniszter ó nagyméltósága által engedélyezett s legközelebb a forgalomnak átadandó rónási távirat hivatal felállítását.

Kelt B.-Gyarmaton, 1888. évi szept. 30-án,

előterjesztő:
TIAANYI, főjegyző.

Az én igazolásom.

A megyében közludomású dolog, hogy a hetvenes évek elején, a római cath. egyház kötelekeiből kiléptem és az unitárius vallásra álltam. Minthogy pedig most az elhagyott egyházba visszatértem: erkölcsi kötelességemnek tartom, ezen jellembe váro lépésemről a közvélemény felvilágosítani; mert embertársai vallásérkölesi

hogy figyelmeztessen. Alul állt az indián kanoéja, törékeny lélekvesztő, de akkor is csak a szegénynek megmentésére gondoltam és habozás nélkül kockáztattam a veszélyes utat. Elhoztam puskámat a barlangból, helyet foglaltam a lélekvesztőben és elindultam. Az árlegett megragadtam, járművet és az ösvény felé sodorta, hol a hullámok tájékozva törtek meg a sziklák.

Borzalmas volt! A halál minden pillanatban fenyegetett, mert ha kanoém földördül, veszte vagyok azért mégis megörzém hidegrérőségemet és kerülve a sziklákat, a mely vízben igyekeztem intradni. Még maig se tudom, miként menekültem, elég az hozzá, hogy átjutottam és borzasztó negyed óra múlva, melyet sohase fogok feledni, magam előtt láttam a síkságot és vadászokat.

Néhány perc múlva köztük voltam és figyelmeztettem a fenyegető veszélyre. Az egyik lovász lovára vett és a tábor felé vágta lankát.

Hála Istennek nem késtünk el! De csakis rövid negyed órával hamarab érkeztünk meg. En is segitettem nekik és a vérkeresztű megpecsételt baráti szívésségüket. En is letelepedtem velük és az öreg Anderson és családja később is tanusitá barátságát s maig is jó szomszédok maradtunk.

De nézzék! végre az öreg Diggers, amott van az öreg majorja. Már észrevettek és elénk jönnek.

élete fölött öröködni, minden jó polgárnak erkölcsi kötelessége, és a vallást könnyelműen saba módjára eszeberelni nem volna szabad. Indokolom tehát ezen megrovandónak látszó lépéseimet a következőkben:

1856-ban, a magyar nemzetiesség elnyomásának szomorú korszakában, tapasztalván, hogy Kápy Ede cs. kir. megyei főnök jó magyart elművésztől hívtalnak, fölkeretém őt, hogy nevezzen ki az ugynevezett nemzeti iskola, de a valóságban magyar, német és tót nyelvű róm. cath. iskola világi gondnokának, nyílt őszinteséggel előadván neki, hogy kisdobóvó intézet és a főleleml iskolává emelendő r. cath. iskola által, vissza óhajtom magyarosítani B.-Gyarmatot; miután a censuális pór tanulmányozása közben rájöttem, hogy az 1690 előtt elpusztult B.-Gyarmat, tősgyökeres magyar mezőváros volt, de a háborús viszonytságságok miatt elenyészett.

Ezen kinevezési okmánytval kezembem, a hatvanas évek végéig, tehát tizenhárom év folyamán alatt, a mustárnagból terebélyes fát növeltem; mert míg a kisdobóvoda és elemi iskola javára pár évig szívésségből kieszközölt helyiségekben rendeztem előadásokat: 1860-ban a boldogult herceg-prímás Scitovszky beleegyezése s atyai áldása mellett, a nemzeti iskola feltűnő épületében, az iskolatermeket elválasztó közfal szétszedése és annak kőfelé nyíló oly kapuval történt helyettesítése után, mely a hangot a falnál jobban elzarta — színházat alakítottam; azután a város színpadkép terebsegeiből oly műkedvelő társulatot toboroztam, mely az óvoda és időközben főleleml iskolává emelt s nyilvánossági jelleggel is fölruházott cath. iskola fenntartását biztosítani képes volt; és tizenhárom évi működés után, az urbéri község jellegét városivá alakította; mert a színpad a felnőttek iskolája volt. A népiszkolai törvény után, mint a megyei iskolatanács tagja és jegyzője, nem szüntem meg a tanfelügyelőt mindaddig kéri, míg ezen vegyes vallású és nemzetiiségű városban az állami főelemi iskola is föl nem állítottam; miután a cath. felekezeti iskola az iskolaköteles növendékeket befogadni képtelen volt.

A virágzó elemi iskolák fölbresztették a nógádi nemzeti intézet figyelmét, és az huszonöt ezer forintot ajánlott föl egy B.-Gyarmaton fölállítandó négy osztályú kis gymnasium alapjára; melyet a megye saját magánpenztárából öt ezer forinttal megtoldott, s az ügyet a közoktatási miniszter figyelmébe ajánlotta.

Ekkor fejtettem ki egész életemben legnagyobb erélyt azon czélból, hogy a város ragadja meg az alkalmat, kis gymnasium helyett, flu és leány polgári iskolák létrehozására, hogy: azokat idővel iparisokká lehessen átalakítani; hogy mivel iparos osztályt neveljenek a hazának és ne proletarokat, latjanekeket, a kikkel az ország ugy is el van árasztva. Fejenként igyekeztem az alapítokat meggyőzni nézeteim alaposágáról, s így vagyok én a polgári iskolák felállításának tényezője; de szemrehányást is szenvedék érte folyvást azoktól, kik a fenálló polgári iskolával, mint egyszerű kis gymnasiummal megelégedve nincsenek. De ha elgongoljuk, hogy ezt az iskolát a maga első három osztályában ugy be lehet rendezni, hogy onnét a negyedik gymnasiumba minden akadály nélkül felvétesse azokat, a kik nem későnlőn az iparos pályára; míg ellenben a felsőbb három osztálybeliek, az ipar-műhelyekkel ellátott polgári iskolában, jeles mesterek által gyakorlati iparosokká képezgetnének, a mit három éven át el lehet érni: akkor az ily polgári iskolák a városnak megbecsülhetlen kincsei lesznek; és szufolásig megfogják töltöni a műhelyeket és tantermeket; mert hazánk elégséges és a színvonalon álló iparos osztály nélkül, a mai szegénységből kibontakozni nem fog. Ezentúl az legyen a jó polgárok mindennapi imádsága, hogy: „honi ipar jöjjön el a te országod”.

Ezen hasznos működésem legtevékenyebb szakában állott ki a forradalom a b.-gyarmati r. cath. egyházközségben. A kitűnő igazgató tanító állomására, vágyott egy másik nem kevésbé jeles, felekezeti születésű tanító; a kinek azután sikerült a többséget pártjára hódítani, s a nem dicseletes pártoskodással a dolgot odaig vinni, hogy az igazgatótanító hivatalától elmozdítottam, a saját költségemen berendeztem színházat pedig megsemmisítettk; s így az iskolát a legfőbb jövedelmi forrásaitól megfosztották, magukat pedig csaknem kilábalhatlan adósságha keverték.

A mi engem illet, tizenhárom éven át, az ősiségi és urbéri palatensek folytán, az ügyvédi gyakorlat fénykorában, időmet és pénzemet jobbára az óvodának és a főleleml iskolának szenteltem. A folytonos színi előadások, a meghaláz terneiben gyakran rendezett nagyobbszabású hangversenyek és táncmulatságok, nyílt háztartásra kényszerítettek; a mit csak azok éreznek, kik valaha a közolgok előtt állottak. Meg voltam győződve, hogy a halás közönségre folytonosan számíthatok; mert a képző intézetek fölvirágzása az ő érdekében történik. A forradalmárok rombolása folytán erkölcsiiség kényszerítve valék az iskolagondnokságról

lemondani, és azon több ezer forintba rugó adósságot, a mibe a tanítók segélyezése és a színpad s minden egyéb rendezések belekerültek, saját vagyonomból kielégíteni. Így vesztettem el értékes hazánkat s minden egyéb ingatlanaimat.

Ezen csapás-éppen a pápai csalatkozatlanság dogmájának világűrű vitája alkalmával ért engemet, midőn a cath. egyházba szakadás állott be, melynek következményei beláthatlanok valának. En tehát szívenmen találva saját halálátan egyházközségem által, a cath. egyház kebeléből kiléptem és unitáriussá lettem.

De bár mennyire menthető is ezen lépésem, de esélyesnek nem mondható; mert örökre meghasonoltam rokonságommal. Előbbi hitorsosaim fájlalták elszakadásomat, s így jőzán ezzel nem számíthattam többé az ő szívésségükre; nem kívánhattam, hogy saját felekezeti helyett, hitehagyott egyént gyámolítsanak szolgálatadással, s más kedvezésekkel. A lutheránusok és kalvinisták, az unitáriusok ellenében a testvériséget nem ápolják; őket protestansokul el nem ismerik, de sőt számosan vannak, kik még kereszténynek sem tartják. Így én magamra hagytam pap, templom és egyházközség nélkül, pedig így a hitéletet fenntartani nem lehet. Gazdag ember gyönyörködhetik az unitárius egyház eszményi fenségében; ellátogathat Budapestre, s épülhet a lélekemelő szent beszédekben; de magamféle szegény ember, kivált agy korában, örökre elveszett ugy magára mint az egyházra néve.

Ily vallásérkölesi életviszonyok közt költözökdttem Berczelre, nóm kis birtokára. Ott a mint körülírtam magamat, először is az elhagyatott egyetlen felekezeti iskola tűnt szemembe, melyet a különben jóra való kügytortanító legjobb akaratall sem tarthat jobb karban; mert kétszáz gyermek várja az oktatását. És nyomban eszembe jutott, hogy a bajon először is a község segíthet, ha egy második tanító fizetését magára vállalja oly kikötéssel, hogy az idegen vallású gyermekek is a felekezeti iskolában nyerhessenek kiképzetetést; a valástán saját papjait vagy tanítóit tartozván előadni. Körülnézván a berczeli körjegyzőség faluit is, s ugy találok, hogy Guta, Kövesd, Becske, Ordas, elemi iskola végzett fölserdültek, mely községek félkör alakjában veszik Berczelt kis távolagsában körül, ide járhatának közös fensőbb népiszkolába, melyben a fiúk a gazdaságot, a leányok pedig a női ipart sajátítják el; s így a mai felszég népnévelés helyett, igazi népnévelésben részesülne a serdülő ifjúságnak legalább azon százaléka, melyet a módosabb szőlők az érettebb korban nélkülözhetne. Mindezen szép eszméket azonban csak ugy vagyok képes megvalósítani, ha visszatérek az ősi vallásra; hogy a berczeli iskolagondnokságra vállalkozhassam, s lábamat a biztos talajba megvetthessem; mert megkellene nyernem a vaczi püspöknek s általában a clerus hangadó körének pártfogását; hogy azután a cultus miniszter által állami segélyben részesülhesünk; mert a fölserolt községek, saját elemi iskoláikat is alig képesek kellő karba hozni; s így felsőbb népiszkoláról, állami segély nélkül álmolni sem lehet. Ha tehát ezen szép polgári kötelelességemnek elégét akarok tenni: legelső teendőm volt visszatérni az elhagyott egyházba. És erre az alkalom el idő szerint nem csak kedvező, de mondhatnám, nemese esabító is; mert a cath. világ élen most XIII. Leo pápa van; ez az erkölcsi és szellemi nagyság, ki magas állása/mondhatni szellemi mindenhatóságával fogta, a rabslóság végképeni megszűntetésén, a háborúk abbahagyásán, a munkás néposztály bajainak enyhítésén s jogos igényeinek kielégítésén, szóval a fensőbb catholicizmus és haladó conservatismus szellemének megtestesítésén működik. Ugy hazánk cath. főpapsága is versenyeg egymással az áldozatkészseggben, hazafiságban, nyelvtéségben s szóval az egyházi és világi erények gyakorlatában. Az ily egyházhoz tartozni valóban lelki büszkeség.

Nem lenne igazságos, ha az alsó clerus köréből nemes példának föl nem hoznám a berczeli róm. kath. felkészt; a ki megkönyvezett, midőn az egyházból kiléptem, de nem vettem meg, sőt cath. jó paphoz melton részesített felebaráti szeretetében akkor is, midőn az én visszatérési szándokomról még csak sejtetem sem lehetett; mert meg magam sem voltam elhatározva. Hogy az ily áldott lelkesek társasága vonzó erővel bír, az tagadhatatlan; mert saját hívei erkölcsén is meglat-szik a jó pásztor szelleme.

Itt állók tehát emelt fővel és tisztá öntudattal a közvélemény itélőszéke előtt, s kérek igazságos ítéletet, fölkiálltván, hogy az vessen irám követ a ki az én viszonyaim közt máskép cselekedett volna.

Berczelen, 1888. évi november hó 4-én.

Rednár István.

ESZMANYOK.

N. pló kivonatok dr. Megyery István „Lord Byron életrajz-tanulmány” című művéből.

Feladat és remény.

Hogy van az, hogy a vagy és a földi öröm tel-

jes élvezetbe a kételkedésnek s a gondnak mindég bizonyos érzülete vegyül? A felelem attól, a mi jöhet, a kedves abban, a mi van s a visszatéknél a multra, a mely gyakran világosságot vet a jövőre.

Miert van ez? En ezt nem tudom, csak azt tudom, hogy a legmagasabb ponton a legkönnyebben elszédülünk, s mégis sohasem felünk egy a kezuhánstól, mint mikor a mélység szélén állunk. Ezért nem vagyok bizonyos, vajon a felelem nem egy kellemes érzés-e? A remény legalább az, és mi a remény, ha a felelem nem vegyül belé? S van-e kellemesebb érzés, mint a remény? Mi volna a jövő, ha nem remélhetnénk? Egy pokol.

Hogy mi a jelen, — sajnos, — a legtöbbben tudják. S mit érünk akkor, ha a multra visszatéknélünk? A csalfa reményt. Tehát minden emberi mennyben és eslekvésben remény — csak remény.

A lélek halhatatlansága.

A lélek halhatatlanságán — nekem úgy tetszik — nem lehet könnyen kételkedni, mert ha csak egy pillantást vetünk is lelkünk működésére, folytonos tevékenységben találjuk azt. Ezelőtt én is kételkedtem ezen; de a gondolkodás jobbra tanított. A lélek működése független a testtől, például álomban. Hogy a lélek a testtől elválasztva nem épen úgy működik, mint azzal összefüggésben — ki állíthatná ezt? A stoikusok, Epiktetus és Mark Aurél földi létünket egy olyan léleknek neveztek, a mely egy hullát hord magával; egy nehéz kötelet ez, igaz, de mindent testi kötelet lebontatható.

Más kérdés az, hogy jövő életünk mennyiben lesz egyéni, vagy hogy mennyiben lesz hasonló mostani életünkhöz; de hogy a lélek örök — oly valószínűnek tetszik nekem, mint az, hogy a test nem örökkévaló.

A testi feltámadást ép oly különösnek tartom, mint lehetetlennek, kivéve, ha az volna a cél, hogy megbüntessünk. De minden büntetés kiűzhetetlenség erkölcsi, vagy javítási eredmény érétnék el az örök pokoli kínzások által?

Valószínű, hogy az emberi szenvedélyek elferdítettek illt az isteni tant — bár általában az egész kérdés megfelfedhetlen.

Az emlékezés.

Sajátságos, hogy minő hamar elfeledjük azokat, a kik nincsenek állandóan szemünk előtt. Egy év eltőrlő, egy lustrum megsemmisíti emlékeinket. Fogalmunkból kevés marad meg, a mi határozott, ha csak emlékeztetéseinket meg nem erőltetjük. Ilyenkor még egyszer föllednek a lángok, de ki biztosít arról, hogy a világosságok nem a képzelet észleltje? Próbálja meg bárki is, vajjon tíz év multva emlékezní fog-e legjobb barátjának a vonásaira, jellemre, hangjára vagy modorára? Csodálkozní fog majd a fogalmának végtelen zűrzavarán. En ezt bizonyosan állíthatom, mert mindég azt tartották rólam, hogy jó emlékező tehetséggel bírok.

Gyermekhalálom.

Többször kétségbe vontam, hogy a nyugodt, vihartalan élet hasznomra volna, néha mégis vágyom ilyen után. Legelső gyermekhalálom, mint minden gyermeknek, harci díszöség volt; később csak szerelmről s boldog magányosságról álmodtam, míg reménytelen szenvedélyem föl nem támadt Mary Chaworth iránt, s bár ezt aggodva eltűkoltam, husz éves koromon túl tartott szenvedélyem. E meghiusult szerelm dobott ki ismét, egyedül a messze, tengerre!

Azokon a napokon, a melyeken a nap fényesen süt, a legszelebb kedélyű vagyok, mintha a nagyobb világosság és tisztaság tekintetében bizonyos összefüggés volna a benső érzés és ama láng között, a mely földi titlétünk homályos lámpáját megvilágítja.

Az ójszakának különben is vallásos ihlete van, különösen éretem ezt, ha a holdat és csillagokat a Herschel-féle távcsővön szemléltem, és láttam, hogy világítanak léteznék.

Iskolai barátságain szenvedélyek valának (mert mindenben heves voltam), de ércelmém közül csak egy tartott mostanig, mivel ifjokori barátain közül a halál is sokat elrabolt. Barátságom Lord Clare-nel a legfiatalabb koromban kezdődött, a legtöbbet tartott, s csupán a távollét által lőm megcsalvta. Szivdobogás nélkül most se hallom a Clare nevet s ezt ugyanazon érzélemmel írom, a mely 1803—1805-ben lelkesített.

Hírek és Különlélek.

Bemutató hírek. Scitovszky János alispán nov. hó 7-én Losoncra utazott, hogy ott G. Czebrán László interpellációja folytán a helypénz szedési ügyben a vizsgálatot megtartsa. Az alispán ma érkezik haza Losonczra. — Török Zoltán losoncz-kerületi országgyűlési képviselő vizont nov. hó 7-én 8-án a székvarosban időzött.

Ryman. Okolicsányi Manó losoncz járási szolgabíró úr e napokban vette oltárhoz Eberzky Aranka kassasszonyt Eberzky Lőrincz kiskéri birtokos leányát. Eskető pap volt: Sárkány Emél. Tann Oroszlányi Albert. Az esküvő családi körben, egészen csendben folyt le. — Majthényi Ottóvár cseveit földbirtokos úr eljegyezte Nemeth Gizella kassasszonyt Budapestről.

Minden óráskészletben borsó! A telt. Aninger Ferencz annak idején akarattal nyilvánította, hogy a bi-gyarmati hemzeti iskolának, melynek egykor ő is növendéke volt, 1000 frtot adományoz, az ő dhaltával kegyeletes elhatározását örökké magukévá tették és az 1000 frtot a nemzeti iskola gondnokának tényleg át is adták. — Ugyancsak Aninger Ferencz emlékére Aninger László, Aninger Gyula és néhai Aniger Ilonka férj. Sztranyavszky Gezsiné kis fia Sztranyavszky Sándor a saját örökrészéből még külön 1000 frt ágyal-pítványt tettek a nógárdmezei kórház javára. Valóban méltó megörökítése egy becsületes és szorgalmas munkában eltöltött élet emlékének; vajha a szép példa minél több követőre találja és sokaknak lelke vissza-sugallná azt a nemes érczmet, a melynek az utóbb említett alapítók alapítványuk lételeténél kifejezést adták, hogy a szenvedő emberiség balsorsának enyhítésére bármily szerény mérvben is közrelatni elodázhatlan felebaráti kötelesség.

Szegény Beke Pista című közleményünkre, mely lapunk mult számában fordult elő, meg kell jegyeznünk hogy az Beke Pista elbeszélése szerint vételt fel, ki is az ott leírt életörténetet egy vele utazó s teljesen hittel érdemlő jó ismerősének beszélté. Hogy a rovtól életű egyének állításai a valóságnak nem mindenben felelnek meg, az kétség sem szenved. Így azon állítás sem való, hogy ő Endrődy Géza esendő főhadnagygyal 3 napig mulatott volna. Ezt Endrődy úr egy hozzáik intézett leveleiben egyenesen meg czafolja, sőt a ténylek hűmeros előadását rágalomnak nyilvánítja. Az inkább humoros leírásban a szécsényi takarékpénzár volt igazgatósági tagjai is találak egy kis sértőt, mindön ugyanis az mondattól, hogy a szécsényi takarékpénztárban azelőtt dívat volt a tisztviselők visszacélése. Ha ezt a volt igazgatósági tagok magokra veszik, azt nagyon sajnáljuk; mert hisz ők nem tehettek arról, hogy a volt tisztviselők egy vagy másika hűlenkedett. Ők megtették kötelességeiket, mert mikor rájötték a bűnre, annak megtorlása iránt azonnal intézkedtek. Sajnos, hogy a takarékpénztári és egyéb sikkasztások csakugyan divattá váltak, de az bizonyos, hogy a szécsényi takarékpénztárnál a volt tisztviselők és egy megbízott által elkövetett visszaélések, csekély mérvnél fogva, igen távol van egy szegedi vagy egy külsi sensátios esetlől.

Szerény Gábor központi szolgabíró felfüggesztési ügyét, mely oly kínos benyomást okozott megyeszerte, lapunk mult számában közöltük; azonban helyre kell igazítanunk azon téves információt alapuló közlést, mintha a feladás közvetlenül a dejtári előjáróság részéről történt volna; a feladó nem a dejtári előjáróság, mely a szolgabírórt mindig nagy tiszteletben tartotta, de a rét mester volt, aki a Lókos patak tisztítási munkálatait vezette. Szerény Gábor a felfüggesztő végzés ellen felebezzéssel élt.

Magyar éres jubileumát lehet megünnepeleje ez év végével oly köznapú tárgynak, mely magában véve igénytelen és mégis fontos, oly olcsó és mégis értékes. Ez a csekély tárgyacska néha veszedelmes, de mindig nélkülözhetlen. Bpestben találak fel 1848-ban s Budapestről elkerült Bécsbe, onnan Párisba, Londonba, fél év alatt egész Európa tele volt vele. Majd átment a tengeren Amerikába; vitték aztán Ázsiába, Afrikába és Ausztráliába. Az öreg Konek azt is kiszámította hírmes statisztikájában, hogy Magyarországon egy év alatt 20 ezer öl fa kellett készítésére. Dr. Konek óta ezt a fontos statisztikai adatot nem számítták ki senkiesem. Irinyi János találta fel, az a Irinyi, akiről Kossuth mondta, hogy láng-lelkű férfi volt. Irinyi ezt a fontos szabadalmat 100 váltó frtért eladta egy bécsi gyárosnak. A gyáros rövid idő alatt több házat szerzett Bécsben; a lánglelkű Irinyi pedig szégyenesen halt el. Ez a tárgy és specialis magyar tulajdány a . . . gyufa!

Birtokváltás. Szécsényben nov. hó 7-én megtartott bírói árverés alkalmával a néhai Gonda Károly és neje Beke Borbála hagyatékából származott s Beke István által birtalt ingatlanokat Ruszinkó Antal úr vette meg 8570 frt vételárban.

Szárkón — mint értesülünk — nov. hó 3-án vasúti értekezlet tartottat, melyen a szárkai értekeltség nagy számmal vett részt.

Bodnár István közéletünk egyik régi munkása az unitárius vallásról a róme. katolikus vallásra tért át. E tárgyban önigazolására írt és beküldött eléggé érdekes cikket, lapunk má helyén közöljük.

A városi helypénz szedésének egyöntetű szabályozása végett alispánunk Losonczváros tanástermébe tegnapi (nov. 10.) értekezlet hívott egybe, a melyre a nevezett rend. tanácsú város polgármesterén kívül Balassa-Gyar-

mat, Szécsény, Szárk, Fülök és Salgótarján előjárói is egy-egy képviselővel, továbbá a városi regale tulajdonosok és a bérlok meghívást nyertek. Az értekezlet eredményéről: jésedes jelentést hoz lapunk jövő száma. Óhajlando volna, hogy addig is, míg a törvényhozás az ugynevezett kir. kisebb haszonvételek ezen legutolsóját a városi tartó városok javára megváltana, legalább valami tűrhető módus-vivendit hozna létre a jelzett értekezlet.

Egy Tiszár főzöltő-egyleti dnök és tiszt. főparancsnoknál tegnapielőtt, Schultz Lajos parancsnok vezetésé alatt az önk. főzöltők egy diszküldöttégre tisztelt, hogy névünnepe alkalmából ödvözölje őt, mint az egylet megalapítóját. Vagner István egyt. titkár méltatóbeszédre a megírt szöveget ferlő válaszában a közönetnyilvánításon kívül hangsúlyozta az egyleti tagok becséretének fontosságát és a polgári közszellem nevelését; mint új eszmét pedig megpendíté a mentő-társulat létrehozását, főlkajként a főzöltő-egyletnek.

Kubányi Lajos megyénk fia és festőművésznök tehetségének méltatásául vettük az alábbi sorokat, melyeket megyei jeles művésznök ösztönzése és buzdítása czéljából lapunk hasábjain örömmel közlünk. A méltató sorok a következők: Alulírottak kiváló szerencsénknék tartjuk, hogy tekintes Kubányi Lajos festő művész úr érdemeinek elismerése tényeként nyilvánítani van szerencsénk: hogy az illető festőművész úr által a vilkei r. kath. templom számára festett „Műndszentek” oltárképe, úgy a művészeti szempontokat, mint az árak jutányosságát tekintve egyike a legajánlatosabbnak. S épen azért nevezett művész urat, mint kiváló festőt különösen az egyházi festészet terén mindenkinek a legmelegebben ajánljuk. Kelt Válcán 1888. nov. 4-én. (Keszler László kerületi alesperes, Borbás Géza vilkei plebános Mieszl Zsigmond gácsi plebános, a koronás arany érdem kereszt tulajdonosa, Ráday György uradalmi kormányszó, Karkalics Sándor s. lelkész s tanító, Nagy Imre s. lelkész, Kalmár Géza kántor-tanító, Jambor Kálmán kőregyző, Gácsi Imre k. bíró, Pöcsik Sándor templombíró Holczsán István.)

A rétsági róm. kath. plebánia alapításának 100 éves jubileuma ünnepeleltet f. évi október 27-én. Az ünnepély rendezője Ormay Antal rétsági esperes plebános, Ferencz József rend lovagja szolgáltatta a szent misét, s tartott kegyeletes szónoklatot híveivel, megemlékezve ebben a plebánia áldozatkész kegyuráról a váci káptalanról, s a 100 év alatt Rétságon működött 8 plebánosról, kik közül 6 mar 36-ik éve szolgálja e minőségben egyházát. Ugyanez alkalmából Szelei Gergely s vele 51 éret legjobb egyetértésben élő nejét, tolmácsi lakosokat egyházi áldásban részesítette. A mise után Rétság és Tolmács községek előjáróságai tiszteltet az esperes plebánosnál, ki őket az aranylakadalmas násznépvel együtt, asztalánál megvendegelte. Emelkedettebb hangulathat folyt le, a következő napon ugyancsak az esperes plebánosnál, a kerület összes lelkészei, a járási tisztviselők s a vidék intelligentiája részvételével tartott lakoma, melyen a felköszöntők árja a házigazdának jutott oszállyanszúl. S valóban, 36 évi plebánosi működése, az elismerés legmelegebb hangját érdemli. Ugyanis kizárólag az ő buzgalmának köszönli létét a tolmácsi templom, alatta építeltett újból s részben átalakított a tolmácsi illetőleg rétsági iskola; de mindeuál legnagyobb érdeme, hogy nemcsak szellemben, de nyelven is magyarrá tette egyházát s vele egész Rétságot, kiküszöbölve a tót nyelvet a templomból és iskolából teljesen s annyira elsajátíttatta híveivel, hogy közel az idő, midőn a tót szó idegen hangzása lesz a községben. Meglett mindent, mit egy jó pap, igaz hazafi, egyháznak, hazájának megtehetett, s csak szivünkben kívánhatjuk, hogy munkájának édes gyümölcsében még igen soká gyönyörködhesse. Nem a szuronyok, de ily hazafias egyházférfiak odaadó működése erősítik az államot.

A rimaszéni-válgótarján vasgyár-részvénrtársaság közgyűlése okt. hó 27-ikén tartott Latzko Antal elnöklete alatt. Az előterjesztelt igazgatósági jelentés szerint a vállalat a lefolyt évben 578,204 mm. felgyártmányt és 406,993 mm. kész gyártmányt állított elő. Az összeseladás 447,295 mm. volt. A nyereség 1,322,633 frt 33 kr. Az igazgatóság indítványozza, hogy ezen összegből különböz czéda levonások után 7 százalékos osztalék fizetessék, a tót a közgyűlés jóváhagygoott.

A hatvani cukorgyár építéset megkezdték, s a munkálat már annyira haladt, hogy a jövő ősszel a gyár megkezdli működését. Nagy áldás lesz ez megyénk alsó részére. A gyárat Deutsch Ignác és fia bpesti kereskedő czég építeti, mely czég a surányi cukorintomító gyárnak 710-od részben tulajdonosa.

A bi-gyarmati kaszinó a választmánya a billiárd díjakat és kártyapénzt jóval fölemelte, így gondolván segíteni az egylet anyagi bajjain. A díjak felemelése — természetesen — zúgóldást keltett, és többen lefekték a dáklót sőt a kártyáról is lemondtak sokan . . . egyideje.

A kőszegváraljai kaszinó havi ülése nov. hó 15-én tartatik meg.

Halálunk. Schmid Lipót herceg Coburg főgrófja szept. 4. é. november 4-én reggeli 4 órakor életének 80-ik évében hosszas betegkedés következtében elhunyt. — Nándori Nándory Samuel földbirtokos megyebizottsági tag életének 23-ik évében Bakón f. é. november 4-én d. u. 7 órakor rövid szenvedés után elhunyt. Bék halvaikra!!

Bányaüzem. Nagy bánya szerencsétlenség történt nov. hó 8-án. A kőszénbánya társulat egyik aknájában beszakadt a víz, s nagy rombolást csinált. A tárnában mint a P. H-nak írják 350 bánya munkás dolgozott ezek közül több ember bányát constallított, valószínű, hogy ezek odavesztek. A bánya mérnökség a szerencsétlenség megtörténte után a mentőegységekkel és eszközökkel rögtön hozzálátott a víz eltávolításához. A bánya 25 év óta van üzemben s azóta hasonló szerencsétlenség nem fordult elő benne. A mostani katasztrófa ügyében megindították a hivatalos vizsgálatot.

A szolgabírói hivatal az előtt és most. Nagyon megváltozott az idő 1871. év óta, mikor még Prónay Gyurka volt a főszolgabíró, a ki jó és gyors felfogással vitte a főszolgabíráskodást, majdnem irás nélkül, de azért nem volt semmi baj és rendben volt mindaz, a minék rendben kellett lenni. A kerületi szolgabírák egy esküdttel és egy irókkal elvégezték a juridikumot és a politikumot. Az irattár előtt egy asztalon. A kevés írói teendők mellett ráért a szolgabíró a községek látogatására, zalanás községek működésének tüzetes megfigyelésére és ellenőrzésére, a közönség ügyes hajos dolgainak a helyszínen való gyors és közvetlen elintézésére. Azonban az az idő a fejlődés periódusa volt, 16 év nagy változást eredményezett a közigazgatás ügykörében. Nyilván száma hozatott a sok jó és rossz törvény, melynek effektualása mind a szolgabírói hivatal nyakába szakadt. Védő, ipar, eszel, választási, választási, állategészség, közegészségügyi, adó, erdő, vízjogi, kihágási, közbiztonsági, fegyelmi törvények, ezeken kívül az általános és részleges közigazgatási kormány és hatósági szabályrendeletek és rendeletek száz száma, árvaügyi megbízások, tanügyi meghagyások, azután a

közmunika, utonevezés, időközi katonai nyilvántartás, körházi és letelezők, idegen hatóságokkal folytonos érintkezés, rendőri és bünyügyi elővizsgálatok, a községek törvények számkalan intézkedéseinek végrehajtása s végre az adókezelés. Csak ugy hamarjában és nagyjából soroltuk fel a modern szolgabírói hivatal ügykörebe vago teendőket, melyekről pénz és nem pénz naplók, iktatók, hajstromok, mutatók és kimutatásokat kell készíteni vagy vezetni. Pedig miniszter, adó felügyelő (ez mindjárt a miniszter után jön), fő és alispán, tanfelügyelő, törvényszék, árvaszék, járásbíró, főmérnök, számvévo, püspök, protestans esperes, rabbi, főorvos, katasztr, közös hadsereg s honvédség, esendőr, meléstanár, fűskola inspektor, filoxera és selyembogar biztos és meg a finansz is azt követelik, hogy a szolgabírói hivatal az ő meghagyások vagy megkereséseknek forduló postával legyen elegendő. Ilyen most a modern szolgabírói hivatal. Nem eszda tehát, ha egyik vagy másik szolgabíró megbotlik, és postafordulóval nem lehet elegendő a meghagyásoknak. Mindent főleg azért is láttuk szükségesnek elmondani, hogy a szolgabírói hivatal oly egyének igényel, akik az elnevezett tanulmány után a közigazgatás terén hosszabb gyakorlatot szereztek maguknak.

Arépek és műkedvelők. Városunkból gyakran estek már oly utazógyönyörök kelezésébe, kik a kontár művészek oleo aláza alatt egyes családoknál bekopogtatva, előfizetéseket erőszakollak ki művészi kivitelű arépek megrendelésére. A nagy hangon ajánlott képek gyarlóságát azonban csak akkor látta belbizonyítva a jóhiszemű megrendelő, midőn az utánvételes küldeményt kieszamagolva, az arépek sikerében minden tekintetben csalatkozott. Hogy ezen hazalóktól mindenkit megóvjunk, ügyelmellettük a t. közönséget, hogy azok, kik művészi kivitelű arépek birtokába jutni oajtanak, mérsékelt áron felelnek ily megrendeléseket Darvai Armin helybeli könyvkereskedésénél, ki jönevű festőművésznél a megrendeléseket készségesen eszközli. Ily megrendelések nevezett könyvkereskedő cégnél szemrajz, olajfestmény vagy chromo kivitelben a beküldött

fénykép után minden nagyságban jutányos áron eszközölhetők; ugyanott a minták is meglekinthetők.

A Gyarmati-rázi állami utszakazon múlt évben először elterített tolmácsi kő hasznavehetetlennek bizonyult, mert porlékonyaságáná fogva, az úttestről rövid idő alatt elúnt, s az ottani közlekedés az utat legszámalmasabb módon megviselte. A közigazgatási bizottság előtt is történt e tekintetben felszólalás, s a ministerium rendeltetére eszközölt vizsgálat után, más fajta kőnek használata helyeztetett kilitáshiba. Jövő évben, — mint haljok — a diós-jenei bánya fogja, még eddig ily ezera nem használt követ próbára tenni. Nem vagyunk ellene a kísérleteknek, de egy 20 kilométer hosszúságú utszakaz, egészben véve eféle experimentálomnak tárgya talán még sem lehet. Vagy talán a 30 évig folytonosan használt s kifogastalanul bizonyult szendehelyi és romhányi mészkő beoltotta az utat ugy, hogy azt többé semmiféle próbálgatás kátyukkal be nem himlősítheti?

Zárószó. Szimsonháza községekben szimnű előadás tartatott Wladár Kamilla, Palasovszky Matild, kisasszonyok, továbbá Palasovszky Sándor, Palasovszky Dező, Wladár László, Wladár Viktor és Plachy János urak által oly czélból, hogy az előadás alkalmából befolyt jövedelem népszkolai olvasókönyvek beszerzésére fordíttassék. A szimnű előadása alkalmával befolyt 6 ft, mely összegből több kis és nagy magyar olvasókönyv rendelettet meg és az olvasókönyvek a helybeli részint szegény részint szorgalmas iskolás gyermekek közt szét is osztattak, a gyermekek és szülők nagy öröme. Miért is fogadják a nevezett műkedvelők az tanügyi érdekében tanúsított ezen nemes áldozatkészségükért valamint az én, úgy szintén az iskolás gyermekek nevében őszinte halás köszönetem nyilvánítását! Köszönetet mondok azon összes pártfogóknak is, kik a fentjelzett nemes czél eléréséhez fillereikkel hozzájárulni sziveskedtek!

Plachy János, néptanító.

Horváth Danó,

lelel's szerkesztő.

KOHN MIKSA

divat-, vászon- és rövidáru kereskedése B-GYARMATON,

(főutca Eifer-féle ház, a „Magyar kerekáshoz” czimzett gyógyszerár áttellenében)

Ajánlja az őszi és téli időnyre következő czikkeiit úgyminit: czérna, allasz és flanel barcheteket, ram'urgi, hollandi, creas és lenvásznakot, chroll-féle chifonokat, téli selym, plüsch és csipke kendőket, szőnyeg és láterkelmeket, paplanokat, csipke, jutla, gyapfu függönyök és ágylakarékat, Jersey-drékeket, jázer-féle ingeket, harisnyákat, kényűket, vállfűzőket, fehér és színes pamutokat, a legnagyobb választékban ernyeket, továbbá mindenféle felharmu, dísz és rövidáru czikkeket, férfi és női filtsz cipő és botcsokat, utazó bőröndöket, futó szoba és lépőköröket a legjutányosabb gyári árak mellett.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását tisztelettel kéri.

Vidéki megrendelések a napi postával eszközöltetnek.

LÓ-POKRÓCZOK

mindenféle faj és minőségben

jutányosan kapható

FELEDI IGNÁC

vegyesárú üzletében

BALASSA-GYARMATON.

ÉRCZKOPORSÓK

és selyem szemfódelek

kaphatók

EBENFÜHRER LAJOS

kereskedésében B-Gyarmaton, nagyválasztékban jutányos áron.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint B-Gyarmaton a „Kis-Talán” utcában lévő s már 16 év óta fennálló

órás, arany-ezüst műves, vésnök és ékszerész

üzletemet megnagyobbítottam és újból berendeztem.

Nálam a legnagyobb választékban igen oleo és jutányos árak mellett alkalomszerű **karácsonyi és új évi ajándékok** u. m. arany- ezüst férfi és női zseborák; mindennemű inga- és más fali órák, úgyszintén ébresztő órák, arany- és ezüst ékszerek, gyűrűk, fül-függők, karperecek, ezüst evő eszközök, mindennemű China ezüst tárgyak stb stb. kaphatók.

Pecsenyemök, stampigliák, monogrammok elkészítésére is vállalkozom, valamint e szakba vágó megrendelések igen jutányos árak mellett eszközölhetők.

Egyuttal tudatom a n. é. közönséggel, miszerint üzletemben **részletfizetésre is, — és pedig nem felemlertebb árak mellett** — berásárlások eszközölhetők, tisztelettel ajánlom szakmánhoz tartozó mindennemű javítások gyors és oleo elkészítését.

GOLDMANN BENJÁMIN,

órás, arany-ezüst műves, vésnök és ékszerész.

2.—1888.

Árverési hirdetmény.

Alulírott mint bírói kiküldött által közhírré tételik, miszerint a balassa-gyarmati kir. törvényszék mint esőbírhóság 3300.—1888. sz. a. kelt végzésével Lederer L. losonezi bejegyzött kereskedő ellen elrendelt esőd alapján folyó évi július 7. s következő napjain összeírt s esődeltár 2—91 tétele alatt foglalt 2241 ft 87 kr-ra becsült börtönműek s 320—374. tétele alatt felvett 433 ft 40 kr. besértékű házi butorok s ruhaneműek a folyó év november hó 19-ik s esődleg következő napjai Losonezon d. e. 9 órakor Sugár utcában a 182-ik számu házánál lévő udvari raktár helyiségben megtartandó nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőknek azonnali készpénz fizetés mellett becsáron alul is eladatni fognak, mihez a venni szándékozók ezennel meghívattak. — Losonezon, 1888. évi november 1-én.

Kovács Ferencz, kir. közjegyző.

Bővebb felvilágosítás nyerhető **Szilágyi Mór** úr esődtömeggondnoknál B-Gyarmaton.

Nyomatott a kiadóutajdonos Kék Lászlónál B-Gyarmaton 1888.